

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

«Ένας λαός θφόνεται ήμα
δείξ η πώς δε φοβάται την
άληθ εια. — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 9 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΟ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 286

ΕΚΔΟΣΗ Β' — ΔΙΟΡΘΩΜΕΝΗ

Επειδή έγινε κάπιο σοβαρό λάθος στη σελίδωση της δεύτερης σελίδας, αναγκαστήκαμε να ξανατυπώσουμε τις σελίδες 1, 2, 7 και 8.
Οι διορθωμένες αυτές σελίδες θα μοιραστούνε στους συνδρομητάδες του εξωτερικού με το φύλλο της άλλης Κεριακής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ. Τρία λόγια.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Το τραγούδι του Πάλλη.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Ιστορικά ξεγυμνώματα (συνέχεια).

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ. Ιατρικές ιστορίες διηγημένες από άρρώστους.

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Τα Γεωργικά του Βιργιλίου. — Βιβλίο δεύτερο (Συνέχεια).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΠΑΛΛΗ

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΠΟΙΑΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

Ο «Νουμάς» μου ζήτησε τη γνώμη μου για τα νιόβγαλτα Τραγούδια του Πάλλη. Το συλλογίστηκα αν έπρεπε να γράψω τώρα για κείνα κάτι ξεχωριστό. Γιατί τη γνώμη μου και για τον τραγουδιστή Πάλλη δεν ήθελα να τη χωρίσω από τον πολύ πλατύτερο κύκλο μιας μελέτης μου δοκιμαστικής που την επιγράφω «Ο γυρισμός του Όμηρου», και που ήθελα μέσα της άκομμάτιαστα να σφηνώσω και την έντύπωση που μου προξενεί, σε όλα του, το έργο του συγγραφέα τούτου. Μα ύστερα είδα πως όπως δήποτε μπορούσε να βγαλθώ από μέσα και να κάμω δικό του χωριό κάποιο κριτικό, να πούμε, ξέτασμα, των τραγουδιών του Πάλλη, όσο να δώση ο θεός σ' αυτό το μεταξύ να καταπιαστώ τα κριτικά μου σχέδια, και να βάλω σε δρόμο κάποιες πεζογραφικές φιλοδοξίες μου. Όμολογώ, πως από αφορμές, που περιττό εδώ να τις αραδιάσω, έμεινα κάπως πίσω στο έργο που νομίζω δυσκολοξεχώριστο από το καθαυτό έργο, το θετικώτερα και άμεσώτερα δημιουργικό, του ποιητή· στο κριτικό ξεδιάλεμα της Όμορφιας, στο κυνήγημα και στο διακάλημα της Αλήθειας, «στο μεγάλο έργο το συντροφικό», καθώς λέει κάποιος μου στίχος, για το θρόνιασμα του Καλού, για την υπεράσπιση του Δίκιου. Δεν είναι μόνο — καθώς το είπεν ένας μεγάλος κριτικός — πως «ο κριτικός είναι ο σύντροφος του δημιουργού»· είναι και το άλλο: ο ποιητής και ο κριτικός, ή, καλύτερα, ο ποιητής και ο κριτής ένα κάνουν. Και για να συμβιβαστώ με την άρχητά μου και για να νικήσω κάπως τη συνείδησή μου, σε μέρες πονηρές, που όποιος βρέθηκε να κρατή το κοντύλι του, όχι για να ζή μ' αυτό, κι όποιος το σέβεται το κοντύλι του, πρέπει με το κοντύλι του μαζί και να γράφει και να τραγουδή και να κηρύττει και να πολεμά και να λα-

τρεύει και να χτυπά, αφοδότη κι αλύπητα, ως μου συχωρεθώ, — πριν αρχίσω, — να αραδιάσω εδώ πέρα το πρόγραμμα μιας εργασίας μου· την έχω στο σκαρί κ' ελπίζω, γλήγορ' άργά, να μην απομείνη όνειρο άπραγματοποίητο. Έλπίζω πως θα φανούνε στο «Νουμά», με την άραδα, τούτα πιά συμμαζωχτά, εκείνα πιά άπλωμένα, άρθρα μου και δοκιμές για λογής μελέτες:

- 1) Κοινωνία και Τέχνη.
- 2) Βιβλία για τα παιδιά.
- 3) Η ζωντανή γλώσσα σε άλλες χώρες.
- 4) Ο γυρισμός του Όμηρου.
- 5) Ο Ψυχάρης και το έργο του (Σε καμιά δεκαριά κεφάλαια).
- 6) Ο Βαλαωρίτης. Ο Άνθρωπος κι ο Ποιητής.
- 7) Ο Καρκαβίτσας κ' η Ρωμιοσύνη.
- 8) Τα «Απομνημονεύματα» του στρατηγού Μακρυγιάννη.
- 9) Το νέο δράμα και οι τεχνίτες του.
- 10) Η Ποίησή μας από τα 1897 ως τα τώρα.
- 11) Η γυναίκα.

12) Ο προδιγγανός Μιστράλ και η έθνική ποίηση.

13) Ο βέλγος Βεράρεν και η κοινωνική ποίηση.

14) Ο ρούσος Μερεζκόφσκις και το φιλοσοφικό μυθιστόρημα.

Και βλέπουμε. Όλα τούτα μπορεί και να γίνουν, μπορεί και να μένουνε στη μέση. Μα ό,τι και να συμβή, τα συσταίνω τα θέματα που σημείωσα παραπάνω στην προσοχή και στη μελέτη τω νέω μας λογογράφων, που θα φιλοτιμηθούνε μια μέρα συστηματικώτερα και γενναιότερα να δουλέψουν και για την προκοπή της κριτικής τέχνης εδώ πέρα.

*

Τα τραγούδια του Πάλλη τα ξέραμε από χρόνια τώρα να ξεμυτίζουνε πόντ' εδώ και πόντ' εκεί, άτκαχα· τώρα που τα βλέπουμε βαλμένα στο σπίτι τους τα ξαναγνωρίζουμε σαν καινούρια. Τα τραγούδια του Πάλλη, σαν καθαυτό τραγούδια· τα ξεχωρίζει μια λεπτή διαφορά από άλλα, τα ποιήματα. Το είδος της τέχνης που κρατιέται μαζί από ποίηση κι από μουσική, που δείχνεται με το στίχο και με τη νότα, και που το μορφώσαν και τόμορφήναν προπάντων οι γερμανοί τεχνίτες, ποιητές και μουσικοί, οι Γκαίτε και οι Αίνε και οι Ούλαντ και οι Κέρνερ, οι Μότσαρτ και οι Μπετόβεν και οι Βέμπερ και οι Σιούμαν, παίρνοντας πάντα τα υλικά του από τους κύκλους τους λαϊκούς, το δημοτικό ή, καλύτερα, το δημοτικότεχνο τραγούδι, το γερμανικό lied, ένας κριτικός έτσι το όρισε: «Όταν το σύντομο, το άπλο και το έκφραστικό, ή αυτόματη αφέλεια της μελωδικής μορφής, ταιριαζούνε με ποιητικήν ιδέα, όμοια άπλή, και για όλους τους ανθρώπους, για τούτο και πολύ γενική, και μ' ένα βαθύ και άληθινό αίσθημα που άμέσως νοιώθεται, τότε υπάρχει, με όλα του τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα, το lied». Ένας τέτοιος όρισμός μια χαρά στέκεται στο τραγούδι του Πάλλη. Μόνο πως πρέπει να ξεχάσουμε του γερμανικού τραγουδιού την κάποια συγνεφένια και σεντεφένια χάρη, σα δειλινού που άργοσκοπτινιάζει, σαν ώρας που γλυκοχαράζει, και να θυμηθούμε πως το τραγούδι του Πάλλη γεννήθηκε μετρημένο, καθαρίο, και πάντα, και σ' αυτή άκόμα του άπεριόριστου την αναπάρασταση, περιορισμένο. Κάτι κλασσικό, κάτι έλληνικό (μολονότι ή έλληνική, γενικώτατα, τέχνη, κι άρχαία και νέα, είναι πολύ πιά πλατειά και πολύ πιά πολυσύνθετη, όσο κι